

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : บทบาทของสตรีเกษตรกร ในกิจกรรมทางเศรษฐกิจของครอบครัว
ในตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย : นางบานเย็น ทองหลอม

ชื่อปริญญา : เทคโนโลยีการเกษตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมการเกษตร)

สาขาวิชา : ส่งเสริมการเกษตร

ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

(รองศาสตราจารย์ ดร.นำชัย ทนุผล)

....16/...25.../37....

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ลักษณะส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของสตรีเกษตรกร ในตำบลแม่แฝก อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ (2) บทบาทความรับผิดชอบของสตรีเกษตรกรในกิจกรรมทางเศรษฐกิจของครอบครัว (3) ปัญหาหรือปัจจัยที่เป็นตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการตัดสินใจของสตรีเกษตรกร ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ สตรีเกษตรกรที่เป็นภรรยาของหัวหน้าครอบครัว หรือหัวหน้าครอบครัว จำนวน 138 คน ที่ได้จากการสุ่มแบบง่าย สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือแบบสอบถามเพื่อการสัมภาษณ์ ข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (SPSS) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

สถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมีอายุเฉลี่ย 38 ปี ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นอกจากนี้ ผู้ให้ข้อมูลเกือบทั้งหมด ได้สมรสแล้ว และยังอยู่ด้วยกัน ส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง ผู้ให้ข้อมูลมีสมาชิกที่เป็นแรงงานของครอบครัวเฉลี่ย 3 คน ผู้ให้ข้อมูลส่วนมากได้ร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ที่เหลือระบุว่า ไม่ได้สังกัดกลุ่มใด ๆ เลย สำหรับกิจกรรมหลักในการประกอบอาชีพเกษตรของครอบครัวผู้ให้ข้อมูลคือการทำนา รองลงมาได้แก่ การปลูกมันฝรั่ง ปลูกผักสวนครัว ปลูกยาสูบ และปลูกกระเทียม ตามลำดับ สำหรับกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์นั้นมีเพียง 60 ครอบครัวเท่านั้น ที่ระบุว่ามีการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งได้แก่ ไก่ สุกร โค และเป็ด

การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน พบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รายงานว่า ได้เข้าร่วมในทุกกิจกรรมของชุมชน ทั้งทางด้านสาธารณสุข และกิจกรรมการพัฒนาด้านสาธารณสุข

สำหรับบทบาทของสตรีเกษตรกรในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจของครอบครัวนั้น ผลการวิจัยพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่าเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการตัดสินใจดำเนินการในกิจกรรมด้านการเกษตรทั้งการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์ สำหรับอาชีพนอกภาคเกษตรนั้น สตรีเกษตรกรส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวในครอบครัว ส่วนผู้ที่ระบุว่าครอบครัวมีการดำเนินกิจกรรมนอกภาคการเกษตรนั้น ส่วนใหญ่จะเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการตัดสินใจเท่านั้น ซึ่งได้แก่ การตัดเย็บเสื้อผ้า การประดิษฐ์ดอกไม้ การจักสาน การรับจ้าง การค้าขาย การเปิดร้านเสริมสวย และการคิดใบยาสูบ สำหรับกิจกรรมการออมทรัพย์นั้นพบว่า ผู้ให้ข้อมูลน้อยกว่าครึ่งระบุว่า ตนเองมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้านการออมทรัพย์ (ฝากเงินหรือกัยืมเงิน) และรายงานว่า ตนเองเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการตัดสินใจเกี่ยวกับกิจกรรมเหล่านี้ ส่วนกิจกรรมด้านค่าใช้จ่ายในครัวเรือนพบว่า ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ระบุว่า มีส่วนร่วมในกิจกรรมโดยตนเองเป็นผู้นำในการตัดสินใจดำเนินการเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในครัวเรือนและค่าเล่าเรียนบุตร ส่วนด้านพาหนะและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับงานสังคมนั้น ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่รายงานว่า ตนเองเป็นเพียงผู้ร่วมปรึกษาในการตัดสินใจเท่านั้น

ปัญหาหรือปัจจัยที่ยับยั้งการมีส่วนร่วมของสตรีเกษตรกรในกิจกรรมทางเศรษฐกิจของครอบครัวคือ การขาดความรู้และทักษะในด้านการเกษตร และการขาดความรู้ด้านเงินทุน เวลา และการตลาดในกิจกรรมนอกภาคการเกษตร ส่วนด้านการออมทรัพย์ได้แก่ การขาดความรู้และโอกาสในการติดต่อกับสถาบันการเงิน และระเบียบกฎเกณฑ์ของสถาบันการเงิน สำหรับกิจกรรมค่าใช้จ่ายในครัวเรือนนั้น ผู้ให้ข้อมูลระบุว่า ตนเองมีโอกาสน้อยในการติดต่อกับสังคมภายนอกประกอบกับวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่ส่งเสริมให้สตรีเป็นผู้นำในการตัดสินใจ และสามีไม่ยอมรับบทบาทของสตรีเกษตรกรในบางกิจกรรม

ABSTRACT

Title : WOMAN FARMERS' ROLES IN FAMILY ECONOMIC ACTIVITIES IN
TAMBON MAEFAG, AMPHUR SANSAI, CHANGWAT CHIANGMAI, THAILAND.

By : Banyen Thonglom

Degree : Master of Agricultural Technology (Agricultural
Extension)

Major Field : Agricultural Extension

Chairman, Special Problem Advisory Board : *Numchai Thanupon*

(Associate Professor Dr. Numchai Thanupon)

Aug. 1. 16. 1994.

The objectives of the research were to investigate 1) personal and socio-economic characteristics of woman farmers in Tambon Maefag, Amphur Sansai, Chiangmai; 2) their roles and responsibilities in family economic activities; and 3) their problems and constraints in action taking as well as in decision making. The respondents were 138 samples of woman farmers who were either family leaders or family leaders' wives, selected by simple random sampling. The research instrument was interview schedules and the data were analyzed by using a microcomputer, SPSS program.

The findings were as follows:

Personal and socio-economic characteristics. The respondents had an average age of 43 years and the majority had completed Grade 4 of primary education. Almost all of them were married and most of them were land holders. An average household labor force was 3 persons per family. Most of the respondents were members of the Woman Farmers' Group and the rest did not join any other social group. The main activity in

agricultural occupation was rice farming, followed by growing potatoes, vegetables, tobacco, and garlic respectively. Only 60 families were engaged in livestock raising namely chicken, swine, cattle, and duck.

For participation in community activities, it was found that each respondent participated in all activities, including public health and infrastructure activities.

Roles in decision making and action taking in family economic activities The majority of the respondents were found to play a consultation role in decision making on agricultural activities concerning both crop cultivation and animal raising. For the non-agricultural occupation, the majority of the respondents stated that the families did not carry out any activity at all. For Those whose families carried out non-agricultural activities, most of them played a consultation role in decision making on the following activities : tailoring and dress making, artificial flower making, bamboowork, employment, trading, hair dressing, and tobacco-leaf grading,

8 For money-saving activities, less than half of the respondents participated (depositing or obtaining loans) and played a consultation role in the activities. Most of them stated their participation in household expense activities; they played a leading role in decision making. The majority of the respondents were found to play a consultation role in decision making on activities concerning families' vehicles and social activities.

Problems and constraints in activity participation The problems and constraints in the respondents' participation in family economic activities were : lack of agricultural knowledge and skills; and lack of knowledge of capital, time, and marketing for non-agricultural activities.

Concerning money saving, the respondents did not have opportunities to contact financial institutions; they also lacked knowledge of financial institutions and their regulations. For household expense activities, the respondents stated the problems of their scarce opportunities to contact the outside world; local culture in which women were not encouraged to play a decision making role; and unacceptability of woman farmers' roles in some activities by their spouses.